

16 OKTOBER 2023

Guatemala geteisterd door officiële wetteloosheid

De 'Missie voor Verkiezingswaarnemingen van Guatemala' (MOE-GT) is een consortium van zeven civiele organisaties die bijdragen aan de integriteit van verkiezingsprocessen door middel van burgerparticipatie. Zij fluiten het Openbaar Ministerie terug. De politieke partij Movimiento Semilla is immers geen criminele structuur. Nochtans hanteert het Speciaal Parket tegen Straffeloosheid (FECI) van het Openbaar Ministerie de Wet tegen Georganiseerde Misdad tegen Semilla. 'De toepassing van de wet tegen georganiseerde misdaad' stemt niet overeen met acties om vast te stellen hoe de groepering Semilla opgericht werd, het gaat hier immers over een zuiver electorale kwestie. Semilla is geen criminele groepering die is opgericht om illegale daden te plegen. Het onderzoek ernaar moet dus dringend geheroriënteerd worden.

Door de zaak '*Corrupción Semilla*' te behandelen onder het mom van een groep van de georganiseerde misdaad, alsof het zou gaan over een drugskartel of iets dergelijks, is de toepassing van redelijkheid ver zoek en wordt de bevolking in twijfel gebracht over de ware bedoelingen van het onderzoek, voegde de woordvoerder eraan toe.

Drie onderzoeken omgeven het panorama van de verkiezingen

Het Openbaar Ministerie doet drie soorten onderzoeken. In het eerste blok wordt een reeks gerechtelijke en onderzoekende sancties uitgevoerd, tegen de politieke partij Movimiento Semilla, zowel wat betreft haar oprichting als het twijfelachtige lidmaatschap van sommige leden. Het tweede blok bestaat uit onderzoeken naar aanleiding van twijfels over de uitslagen van de verkiezingen. Dit houdt verband met het systeem voor het verzenden van voorlopige verkiezingsuitslagen. Klachten daarover werden ingediend door verschillende politieke partijen, die de verkiezingen verloren. Ten slotte zijn er de onderzoeksactiviteiten zowel tegen de autoriteiten van het Hoog Kiestribunaal als tegen het tribunaal zelf en de daarvan afhankelijke instanties, evenals de tijdelijke organen die de leiding hadden in het verkiezingsproces, met name de leden van de gemeentelijke en departementale kiesraden en de stembureaus.

De woordvoerder van de 'Missie voor Verkiezingswaarnemingen van Guatemala' (MOE-GT) benadrukte dat deze onderzoeken 'een bedreiging vormen voor de democratische stabiliteit van Guatemala.'

Magistraat Mynor Custodio van het Hoog Kiestribunaal wees erop dat de inval in de kantoren door magistraten van het Openbaar Ministerie, onherkenbaar gehuld in bivakmutsen, deed denken aan de buitengerechtelijke ontvoeringen van burgers door het leger tijdens het intern gewapend Conflict.

Er kan geen sprake zijn van verkiezingsfraude

Gustavo Berganza, directeur van de Vereniging Ontwikkeling, Organisatie, Diensten en Socioculturele Studies (Doses) wees er van zijn kant op dat 'degenen die het hebben over het bestaan van verkiezingsfraude "zich vergissen," aangezien 'meer dan 120.000 burgers zouden moeten samenspannen hebben om verkiezingsfraude te plegen, dames en heren, dit is een onterechte beschuldiging.'

Hij verklaarde tevens dat de aanpak van het onderzoek naar Semilla abnormaal is, omdat het verboden is het strafrechtelijke systeem in te schakelen als het gaat over

verkiezingsmisdrijven. Hij bevestigde dat zowel de Wet voor Verkiezingen en Partijen als de Grondwet zelf electorale misdrijven beschouwen als strafbare feiten van lagere rang.

Binnenvallen en dozen met stemformulieren openbreken

Ondertussen hielden agenten van de Nationale Civiele Politie (PNC) het centrale hoofdkwartier van het Hoog Kiestribunaal omsingeld en lieten het personeel dat zich op het terrein bevond niet binnen of buiten. En het Openbaar Ministerie (MP) deed een nieuwe inval in het hoofdkantoor dit keer voor een onderzoek onder voorbehoud. Er zouden meer dan duizend klachten bestaan 'van een reeks gebeurtenissen,' waarover ze weigerden informatie te geven. Ze sloten uit dat het om een onderzoek ging dat verband hield met de partij Movimiento Semilla. Bij die actie openden ze dozen met de processen-verbaal van de uitgebrachte stemmen bij de laatste verkiezingen.

Straatmanifestaties verlammen het verkeer

In 2015 grepen dagenlange meetings en straatmanifestaties plaats vanwege zware uitgelekte corruptieschandalen. De toenmalige president Otto Pérez Molina, ex-generaal en medeplichtige aan de genocide van de jaren '80 en zijn vicepresidente waren bij dat schandaal heel nauw betrokken. Uiteindelijk moesten ze aftreden.

Het lijkt erop dat vandaag de protesterende bevolking kracht haalt uit dat precedent van de jaren '80 en nu hetzelfde poogt te bereiken. Ze eisen het ontslag van de drie magistraten van het Openbaar Ministerie die de spilfiguren zijn en met alle - zelfs onwettige middelen - de verkozen president Bernardo Arévalo beletten zijn mandaat begin volgend jaar op te nemen.

Op 9 oktober, de achtste opeenvolgende dag van protesten tegen de maatregelen van het Openbaar Ministerie en voor de redding van de democratie bleven minstens 144 punten geblokkeerd op strategische wegen in het land. De demonstranten bevestigden dat de protesten en blokkades zullen doorgaan totdat er gehoor wordt gegeven aan hun eisen. Ze riepen ook president Alejandro Giammattei op om actie te ondernemen.

'In zijn handen ligt het ontslag van de procureur-generaal, Consuelo Porras,' zeiden de demonstranten.

Tijdens de dagenlange protesten brachten minstens 200 inheemse leiders twee opeenvolgende nachten door voor het kantoor van de procureur-generaal in de hoofdstad, als een maatregel om druk uit te oefenen.

Staatsgreep zonder militairen

De protesterende bevolking vreest dat de corrupte regering een soort staatsgreep zonder militairen beoogt. Ondertussen stierf op de Inter-Amerikaanse snelweg een man na een schotwond in het hoofd, terwijl vier andere mensen ernstig gewond werden afgevoerd. Ze werden overvallen door individuen die bivakmutsen droegen en verschillende schoten afvuurden.

Een wanhopige magistraat van het Hoog Kiestribunaal meldde aan journalisten nadat het hoofdkwartier werd binnengevallen: 'We staan niet langer garant voor de resultaten. Ze hebben alle dozen met uitslagen meegenomen.'

De verkozen president Bernardo Arévalo beschouwde de acties van het Openbaar Ministerie als onderdeel van een 'voortdurende staatsgreep' om te voorkomen dat hij in januari zijn ambt aanvaardt.

Brian Nichols, de Amerikaanse assistent-staatssecretaris voor Zaken op het Westelijk Halfrond, schreef dat ze 'verantwoording zullen eisen van degenen die zich bezighouden met acties om de democratische overgang naar de gekozen president te ondermijnen.'

Josep Borrell, hoofd diplomatie van de Europese Unie, veroordeelde ook 'in de sterkste bewoordingen' de 'onaanvaardbare inval' bij de kantoren van het Hoog Kiestribunaal. 'De belegering van de democratie mag niet verdergaan,' meldde hij. De Europese Unie is bereid om bij aantreden in januari 2024 nauw samen te werken met de regering van de verkozen president Bernardo Arévalo, zoals de bevordering van democratisch bestuur en de rechtsstaat.

Inmiddels zei de Waarnemingsmissie van de Organisatie van Amerikaanse Staten dat de acties tegen het Hoog Kiestribunaal 'een beschamend voorbeeld vormen voor het halfrond.'

De Conferentie van de Bisschoppen van Guatemala (CEG) verklaarden in een communiqué: 'In deze uren, de moeilijkste sinds 30 jaar in Guatemala, waarin de rechtsstaat wordt ondermijnd, uiten de bisschoppen van Guatemala onze verontwaardiging over de pesterijen en gewelddadige acties die het Hoog Kiestribunaal heeft te verduren, uitgelokt door een andere overheidsinstantie, het Openbaar Ministerie.'

Verdorven uitspraak van de president

Naar aanleiding van de dagenlange manifestaties en wegeblokkades stelde de regering dat het een grondwettelijk recht is om vreedzaam te demonstreren, maar ze wees erop dat de acties van de deelnemers geen inbreuk mogen maken op de integriteit, het recht op leven of de bewegingsvrijheid. Deze rechten, zei ze, werden de afgelopen dagen geschonden door Guatemalteken rechten te ontnemen zoals toegang tot gezondheidszorg, omdat sommige mensen vastzaten op de wegen en geen prioritaire medische hulp konden krijgen.

'Er moet aan herinnerd worden dat alle verantwoordelijkheid ligt bij diegenen die deze de facto maatregelen nemen. Als er levens verloren gaan door een gebrek aan toegang tot gezondheidscentra, of door gebrek aan beschikbare artsen in gezondheidscentra omdat het onmogelijk is om zich te verplaatsen als mensen gestrand zijn bij blokkades, zullen de verantwoordelijken de gevolgen dragen,' aldus de verklaring van de uitvoerende macht.

Maar dan gaat de regering helemaal uit de bocht. In haar verklaring bevestigt ze 'de inzet om de integriteit en veiligheid van de Guatemalteken te waarborgen, het algemeen belang boven privébelangen te stellen en de naleving van hun basisrechten, zoals het recht op leven en bewegingsvrijheid, te garanderen.'

Het is in deze context een raadsel wat de regering bedoelt met het 'algemeen belang.' Betekent het 'algemeen belang' het aan de macht blijven van de corrupten? Zijn voor haar de pogingen van tienduizenden manifestanten die op straat komen om de democratie te redden 'privébelangen'?

Website van het Openbaar Ministerie gehackt

Begin oktober kregen vroeg in de morgen gebruikers bij het openen van de website van het Openbaar Ministerie (www.mp.gob.gt) een zogenaamd communiqué te zien van de magistraten en administratieve medewerkers van de instelling. In het document beweerden ze

dat de procureur-generaal, Consuelo Porras, hen dwong om illegale acties te ondernemen. En ze verontschuldigen zich voor de gepleegde onwettigheden.

'We verontschuldigen ons bij de bevolking van Guatemala voor de wetteloosheid die we begaan. Als Openbaar Ministerie is het ons mandaat om toezicht te houden in volledige overeenstemming met de wet en met respect voor de grondwet van de Republiek. We betreuren het ten zeerste dat de instructies van magistraat Consuelo Porras ons dwingen om deze illegale acties uit te voeren,' stelden ze.

In het document wijzen ze er ook op dat veel van de werknemers de protesten steunen die al dagen aan de gang zijn op de hoofdwegen van het land. Daarnaast werd in een ander deel van de website het logo van "Goodbye Consuelo" geplaatst dat een paar weken geleden viraal ging op sociale netwerken.

GUIDO DE SCHRIJVER

Bronnen:

[MOE-GT: Tema Semilla no se ajusta a una estructura criminal y debe reenfocarse \(lahora.gt\)](#)

[Guatemala. La FECI irrumpe con fuerza policial en el TSE y realiza nuevo allanamiento - Resumen Latinoamericano](#)

[Guatemala. Fiscales secuestran actas electorales - Resumen Latinoamericano](#)